

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Fél évre ..... 14 korona.
Egy negyed évre ... 7 korona.
Egy óra ..... 2 k. 40 f.

VIDEKEN:

Egy évre ..... 32 korona.
Fél évre ..... 16 korona.
Egy negyed évre ... 8 korona.
Egy óra ..... 2 k. 80 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Kedd, szeptember 12.

Bukarest jajgat...

Mindennap Zeppelin röpdös Bukarest fölött. Néha magányosan, néha párosával, legtöbbször repülőgépek kíséretében. Mindennap bombák százai pattognak a nemrég még háborút üvöltő utcák fölött s mindennap száz-ezer, nemrég még fenyegető kéz kulcsolódik imádságra.

S a bombák hullnak, egyre hullnak, szakadatlanul, mindennap. Mint a megnyílt ég tüzesője szakadt az ekrazit zuhatag az elkényeztetett nép kényes városára s a mosolygó palotásorok rombadólt házaikkal olyanoknak látszanak, mint a vigyorgó halálító kitördelt fogsorai.

Az aranyos kupolák összeroppannak, a márványoszlopok és kőkarati-dák ledőlnek, a pazar termek mélyéből tűz ropog fel, a pincelakások dohos szennyét viz önti el — s Bukarest felordít a fájdalomtól.

A légen át, mint Illés próféta tüzes szekere, szállanak a német bosszúállás gyors végrehajtói s kérlelhetetlen igazsággal fizetnek vissza mindent az ellenünk igazságtalanul vétkezőnek. S a megrémült Sodoma már nemcsak jajgat, máh panaszkodik is:

— Nincs egy város a világon, amellyel Németország úgy bánt, mint mi velünk. Párist kiméli, Londont csak figyelmezteti, de minket a legcsunyább és leggyűlöletesebb ellenségeinek tekint, akin bosszút akar állítani!...

Hát hogyan gondolta ezt a háborút Románia? Azt hitte, hogy e világzajgás közepette is megmarad kényes kis balkáni „princ”-nek, aki mellé „Prügelknabé”-t fogadunk s helyette azt verjük meg? Egész élete nem volt egyéb eddig, mint dédelgetés, azt hitte tán, hogy szórakoztató háborus kis játékot fog játszani most is, melynek végén a durcás kis balkáni utcakölyöknek az ölébe hull minden, amit megkiván? Hiszen hozzá volt szokva a kimélethez, a simogatáshoz. Nem volt szabad bántani, mert az uralkodója Hohenzollern-vér, nem lehetett a körmére ütni, mert kicsi és gyenge s ugyan ki lett volna lovagiatlan, hogy felnőtt nagyhatalom léttére arcu-lyerjen egy csinytevő kis gyermek-államocskát?

Igy élt Románia, durcásan, duzzogva, kényeztetve, örökösén csinyeken törve elvadult fantáziáját.

De most póruljárt a parázs körül ólálkodó. A gyermek tüzzel játszott, s

most ég fölötte a ház. A simogató kezét megharapta a rakoncátlan; az öltöztető, tisztogató kézre ráköpött, s most futna az égő házból, jajgat, sir

és panaszkodik, hogy azok, akiket megrugott, megharapott, nem játszanak vele, hanem komolyan és alaposan megverik... (c)

Orsovánál visszavert oláh támadások.

Budapest, szeptember 11. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelent:

Keleti harcér:

Románia elleni harcervonal:

Orsovától északra esapataink több ellenséges támadást visszavertek. A gyergyói és csiki medencétől nyugatra harcervonalunkat kissé visszavontuk.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala.

Az Aranyos-Beszterce völgytől északra és Rafialowanál erősebb ellenséges támadás sikertelen maradt. Egyéb esemény nem történt.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala.

A Stochod alsó folyásánál ellenség az megújította heves támadásait, amelyek azonban tüzerességünk zárótüzében, vagy árkaiknál előtt összeomlottak. A harcervonal többi részén a helyzet változatlan.

Olasz harcér:

Az Etsch és az Aspach völgy közti harcervonalon az ellenség fokozottabb tevékenységet fejtett ki. Ezen a területen levő magaslati állásaink tegnap erős tüzerességi és aknatüz alatt állottak. A Monte-spil Monte-pesto közti szakaszon több ellenséges zászlóalj előretörését vertük vissza. A Pausbion levő vonalainkba ellenség két helyen behatolt, de ellentámadásokkal nyomban kiűztük. Hatvannyole foglyot ejtettünk. A Monte-Majón is meghiusult ellenség támadása. A délnyugati harcervonal többi részén az ágyuharc több szakaszon többnyire mérsékelt hevességgel tart.

Délkeleti harcér:

A Wojusa mellett nem volt esemény. — Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Oroszok szokatlanul súlyos veszteséget.

Berlin, szeptember 11. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelent:

Nyugati harcér:

Albert württembergi vezértábornagy arcvonala:

Ujabb esemény nem történt.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy arcvonala:

A szeptember 9-iki nagy angol támadást tegnap a pozleres—lesarsl uton a Giuchy-Combles szakasz ellen elhatározott, de erőteljesen végrehajtott előretörések követték. Ezeket visszavertük. Giuchy körül és attól délkeletre ma reggel óta új harcok vannak folyamatban. Longuevolnai és a lense-i erdőskében (Giuchy és Combles között) előretolt árkok a tegnap leirt közelharok alkalmával ellenség kezén maradtak. Franciák a Sommetól délre Belloynél és Vermandouvillersnél hasztalanul támadtak. Bernynek egyes, szeptember 8-án az ellenség által elfoglalt házait visszafoglaltuk és több mint ötven foglyot ejtettünk.

A német trónörökös arcvonala:

A Maastól keletre időnként heves tüzerharok.

Keleti harcér:

Lipót bajor herceg vezértábornagy hadsereg harcvonala:

Staracerwe mindkét oldalán az ismét és jelentékeny erővel támadó oroszokat épp úgy, mint az előző napon, véresen visszavertük.

Károly főherceg lovassági tábornok hadsereg harcvonala:

Kitűnt, hogy az oroszok a Zlota-Lipa és a Dnyeszter közt szeptember 7-én és 8-án folyt harcokkal az akarták megkísérelni, hogy a szeptember 6-iki terepnyereségük gyors kihasználásával, gyors előnyomulással Burstyn felé törjenek át és egyidejűleg elfoglalják Hallosot. Bothmer gróf tábornok ügyesen vezetett és végrehajtott védekezése ezt a szándékukat meghiusította. Az oroszok szokatlanul súlyos veszteségeket szenvedtek. Kárpátokban a helyzet általánosságban változatlan.

Balkán harcér:

Lényeges esemény nem történt. Ludendorff, első főszállás-mester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Görögország mozgósított?

— Távirati tudósítás. —

Genf. Az Echo de Paris athéni tudósítása szerint Konstantin király aláírta az általános mozgósítást elrendelő dekrétumot. Moszkvusi vezérkari főnök már is intézkedett, hogy a hadtestparancsnokok ezredelket a hadlétszámra emelhessek.

Luganó. Az Idea Nacionale diplomáciai körökből arról értesül, hogy az entente hatalmak és a görög király között a főbb pontokban megegyezés jött létre. A napokban megjelennek azok a rendelkezések, amelyekkel véglegesen megoldják a görög kérdést, biztosítják az entente hadseregek akciósabadságát. Az ellenséges államok alattvalóinak nagyrészt kiutasították. Ellenben az entente hatalmak eltekintenek a közlekedési eszközök megszállásától és Görögországnak több milliós kölcsönt folyósítanak.

Amsterdam. A Reuter-ügynökség jelenti Athénból: Szombaton a francia követség előtt tüntető tömeg jelent meg, mely az entente ellen demonstrált. A követségre, melyben éppen az entente követek tanácskozást

tartottak, több lövést fettek. Az eset Athénban nagy izgalmat keltett-Zaimis miniszterelnök sajnálkozását fejezte ki az incidens felett a francia követnél, aki azonban kijelentette, hogy ezzel az eset nincs elintézve.

Hága. A görög-kormány megengedte, hogy a külföldön lakó katonakötelesek Görögországból elutazzak. A Hestia című lap szerint a demobilizáció óta Olaszországon keresztül legalább negyvenezen vándoroltak ki Amerikába.

Bern. Athénból jelentik: Schenk német követ harmincnégy német, osztrák és magyar állampolgárral minden incidens nélkül Kavallába utazott, ahonnan folytatta útját Drámába.

Hága. A Reuter-ügynökségnek jelenti Szalonikiból: A bolgárok hadállása a Vardar folyó és a Doiran tó között rendkívül erős hegyháton húzódik keresztül, lenyulik a völgykatlanba és árkokkal megerősítve, a védelemre rendkívül kedvezően van kiépítve s drótakadályok s drótsövények hálózata védelmezi a lövészárkokat.

trófiát, gyermekük és állatjuk elszakadását, kurtassák, keressék és őket gyermekükkel és állatjukkal mihamarább összehozzák. Nehéz, lelkiismeretes munkát követel, de viszont az ország megkövetelheti, hogy azok, akiknek a menekülők sorsa a kezére bízott, lelkiismeretesen is teljesítsék.

Aradon keresett

„uri“ betörő.

(Szenicei Gáspár Aladár kilencedszer szökött meg a fogságból.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi rendőrséghez érdekes köröző levél érkezett ma a kolozsvári rendőrségtől, amely egy ismert és az aradi rendőrséget is sokat foglalkoztató szélhámost: Szenicei Gáspár Aladárt, az „uri betörőt“ keresi.

Emlékeztet, hogy Szenicei Gáspár Aladár, különösen a kolozsvár—nagyvárad—debreceni vonalon működött s a három város közül az egyikben mindig meg lehetett találni. Egy-egy nagyobb és sikeresebb „munka“ után Budapestre ment, ahol a rendőrség szintén ismerte, mert a betörő a fővárosban uri módon verte el a Debrecenben vagy Nagyváradon elkövetett betörés eredményét.

Az elmúlt télen egy vasuti ékszerlopás miatt fogták el. Ekkor azt mondta, hogy ő nem tolvaj, ő nem is Szenicei Gáspár Aladár, hanem a debreceni bombamerénylet elkövetője. A kolozsvári rendőrség föl is vitte Budapestre, hogy ott nyomozzon, de az államrendőrség a bünygyi nyilvántartásból leleplezte. Azóta ismételtén megfordult Debrecenben is, de a rendőrség már ismerte és menekülnie kellett. Kolozsváron azonban szerencséséje volt. Mint urias megjelenésű, jó külsejű embernek, sikerült több embert becsapnia és néhány ezer koronát összeszelhámoskodott. Közben Kolozsváron, Nagyváradon is több ékszerlopást követett el. Mert csak ékszerekben dolgozott. Mint ő maga mondta: csak ezzel érdemes dolgozni, mint-hogy az ékszer kis helyen elfér, sokat ér és könnyen értékesíthető. A télen azonban rajta-vestett. A debrecen—nagyváradon vonaton elkövetett lopáson tetten érték s júniusban több rendbeli lopásért a kolozsvári törvényszék a jeles „uri betörő“-t nyolc évi fegyházra ítélte. — Ebből a büntetésből azonban csak két hónapot töltött le, mert ezelőtt két nappal a kolozsvári kir. ügyészség fogházából megszökött, és pedig oly ravaszul, hogy ma sem tudják, mi uton-módon. A kolozsvári rendőrség országosan körözi a híres betörőt, aki ezuttal már kilencedszer szökött meg a különböző hatóságok kezei közül.

A kolozsvári rendőrség a körözésben figyelmezteti a hatóságokat, hogy Szenicei Gáspár Aladár, aki különben csak lakatos legény, nagy előszeretettel és nagy eleganciával hord tiszti ruhát is. Nem lehetetlen, hogy így szökött meg Kolozsvárról is. A rendőrség érelyesen nyomozza a szélhámost és figyelteti a vasuti állomásokat.

Menekülők panasza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ma délután újra megkezdődött a menekülő vonatok érkezése, újra Aradon át vonul Erdély kiűrtett részeiből a magyarság áradata. A hadihelyzet lehetővé tette, hogy az egy-két napig különböző állomásokon veszteglő szerencsétlenségnek, vonatot kapjanak és ideiglenes letelepülési helyükre kerüljenek.

Az Aradi Közlöny nem fukarkodott a legteljesebb elismeréssel megjutalmazni mindazokat, akik az országnak és az emberi társadalomnak rendkívül nagy szolgálatokat tettek azáltal, hogy a menekülők ügyét felkarolják és apró-cseprő dolgaikat, amelyek összesen az ő nagy fájdalmukat alkotják, szeretettel és megértéssel intézik el. Az aradi vasuti állomáson inspekción tartó urak valóban emberfeletti munkát végeznek és egy-két esettől eltekintve, kifogástalanul állottak az elesettek, a gyengék mellett. Sok-sok ezerre rög a menekülők száma és ha ennyi felizgult, rémesen látó s a maga sorsával elégedetlen ember között, akad néhány olyan, akinek ügyes-bajos dolgát talán nem intézik el elég gyorsan és lelkiismeretesen, ez az egész, ember és hazamentő munkának rovására nem írható.

Azonban sűrű panaszok érkeznek az Aradi Közlöny szerkesztőségéhez, amelyeket a nyilvánosság elé kell vinni, mert ezzel azt akarjuk elérni, hogy orvosoltassanak. Általánosságban jellemezve a panaszokat, a legnagyobb részük a miatt iródott, hogy az egyik hatóság a másikhoz küldi, utasítja a menekült, Jeráznii igyekszik a válláról azt, a terhet, amit a bujdosóvá vált emberek ubalgazítása, vagy ellátása okoz és ezzel azonban ezek nemesak rengeteg időt vesztenek, hanem olyan fizikai fáradsalmakat kénytelenek eltűrni, amely sorsukat még nehezebbé, sokszor elviselhetetlenné teszi.

A vármegye területén elhelyezett menekültek például azt írják az Aradi Közlöny szerkesztőségének, hogy az egyik községi jegyző azt mondotta volna nekik: hagyják őt békében, neki más dolga is van, mint az ő háziállatainak sorsával törődni. Menjenek be Aradra, az aradi állomáson eligazítják őket

és megmondják nekik, hogy Zalaegerszegen vannak-e a sertéseik, vagy pedig Balassagyarmaton. Az aradi állomáson nem sajnálták a fáradságot, hanem az oda kirendelt tisztviselő jószóval feltudta világosítani az őt asszonyt, aki már Zalaegerszegré, illetve Balassagyarmatra akart utazni és elküldte őket az aradmegyei alispáni hivatalba és ott nyomban hatósági uton megtörtént az intézkedés, hogy ezek a szegény asszonyok, akiknek minden vagyonuk az a néhány sertés, pozitív értesítést kapjanak azok hollétéről. A menekülők nagy tömegének egész vagyona az a néhány állat, amelyet keserves keresetéből vásárolt és a télre nevelt, hogy legyen miből élnie és neki van olyan fontos, mint a hadviselésnek más érdekei.

Tizenegy napig gyalog, jött Lupényből Aradra két másik asszony, maguk előtt hajtva néhány tehenüket. Feltört lábbal, a láztól kisebezett ajakkal érkeztek meg és itt negyvennyolc óráig bolyongtak, míg végre tegnap este egy humánus ember kezébe kerültek a vasuti állomáson, aki azonban nem tudott velük beszélni, mert a szegény asszonyok annyira el voltak csigázva, hogy egy szót sem tudtak kihozni ajkukon. Néhány órai pihenés után tudta végre az az ur megérteni tőlük, keserves kálváriájuknak egyes stációit és megdöbbenve hallotta, hogy az asszonyok a gyermekeikhez akarnak jutni, akikről már két hete semmit sem hallottak. Tizenhárom gyermeke van ennek a két anyának, akiket a menekülés első órájában egy idegen asszonyra bízta és akit most nem találhatnak. Keservesen elsírták, hogy hat, vagy hét hivatalban voltak itt Aradon s mindenünnen elküldték egy másik hatósághoz, de intézkedés az ő nagy bánatukban nem történt. Pedig csak Pécskára kellett volna telefonálni és megtalálták volna a tizenegy gyermeket a felügyelőjükkel együtt, amint ez végre tegnap este meg is történt.

Gyermek és a háziállat, ami a magyar szegény ember szívéhez legközelebb áll. Ezeknek a sorsa aggasztja őt, és a magyar hatóságoknak ma sürgősebb dolguk nem lehet, minthogy a vándorbotot kezébe vett népnek ezeket a nagy lelki megrázkódtatásokat okozott katasz-

A tábori postához tartozó 1. előfizetőink b. figyelmébe.

A m. bir. posta- és táviratigazgatóság 9005—1916. szám alatt kelt értesítése szerint a tábori postautalványok szelvénye magánközleményekre ugyan fel nem használható, de a pénzküldemény célját röviden feljegyezheti az utalványra a feladó.

Mackensen kapitány és Ferdinánd herceg.

(A román király érettségi dolgozata. — „A hűség.“ — „Principiis obsta.“)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A német alaposságot a franciák csak gunyolni tudták és természetesen, hogy Románia, amely mindenben majmolja mintaképét, a párisi szalonok és boulevardok mindeanemü alakjait, intimebb körökben sokat nevezett ama német tudós felett, aki mindenről statisztikát csinál, mindent számontartott és mindenből következtetéseket vont le. Egy ilyen német tudós Stolz Heinz dr. igen szellemes módon fizeti most vissza a románoknak azokat az apró túszurásokat, amelyekkel a bukaresti intellektuelek, a tudományházával vékonyan festettek, a németek alaposságát gunyolni merészték. Stolz dr. elővesz a skatulyájából egy adatot és az egész világ elé tárja. Rendkívül érdekes és a mi a fő, végtelenül hatalmas fegyver és oda út, ahol talán legjobban fáj.

Ez a német tudós épen most tartja aktuálisnak, hogy írjon azokról az időről, amikor a mostani román király a düsseldorfi királyi gimnáziumnak volt a tanulója. A nyolcvanas években, a három Hohenzollern testvér, Ferdinánd, Vilmos és Károly rendes tanulókként látogatták a nagyhirű tanintézetet és Uppenkamp dr.-nak voltak tanítványai. Az öreg ur jószívű, kedves tanár volt, nagy aranykeretű pápaszemet viselt és jóságos két szeméi csendesen tekintettek le erre a fiatal világra, amely az ő kezeire volt bízva. Logika és metafizika voltak a kedvencei tárgyai, azonkívül pedig Cicero beszédeit magyarázta a fejedelmi sarjaknak. Az 1884-85-iki tanévben azonban a német nyelvből is oktatta azt az osztályt, amelyben 14 társával együtt Ferdinánd herceg is góptatta a padot. Stolz dr. utódja ennek a hiton pedagógusnak és tőle kapta ajándékba a füzeteket, amelyekbe a románok a királyi király az iskolai dolgozatait írta. Ebből a füzetben lapozgatva, ráakadt egy rendkívül érdekes témára, amelyet a herceg igen majdnem dolgozott fel. A dolgozat címe:

A hűség.

mert a „A hűség olyan, mint minden emberlelőni, a legközelebbi vörrokon. Aki azt gyűlölt, azért azon az ember bosszút áll. — életét is feláldozza az ember a vértörvényért és épen így kell lenni, hogy azért emlékezzék az életét, akinek hűséggel tartottam egy hűséget fogadott...“

— Ugyan ebben a füzetben egy másik — Azt tehát királynak a maturali írásbeli feladatok alapján mondották ki rá, hogy mind, aki is roppant érdekes, a címe: „Principiis obsta.“

egyszer tréfásan „Hosszasan a székely tüzer ellen a kezdetnek“. Hosszasan koru, mint ti arceg, nagyon kedves és bátor hogy a VII-nyel megmagyarázza, hogy mennyire elmentek tavaly hogy az ember a tradiciót, a ha most a IV-nyel megőrizze s ha valamelyik nyelk én is... csábítanak, akkor már az első És beszélt minden férfias erejével álljon kis katoná. A en csábításnak, mert aki az lelken történe el, már bánós gondolatokkal Megismétlődik és mindent, ami eddig vele lelkeben átörö ledve, hűtlenséggel találattik, gyul ki s a G romlásába megy. Az első lé- ározó az ember életében“.

zat zárta le azt az öt éves tan- t a düsseldorfi gimnáziumban

végzett el a princ. Stolz dr. elmondja, hogy nagyon szorgalmas tanuló volt, egyetlen napot sem mulasztott. Azaz, hogy egyszer rövid időre „államérdekből“ — meg kellett szakítani studiumát. Romániából rossz hírek érkeztek a fiatal herceg nagypapájának fülébe, amelyekből azt tudta meg, hogy a trónöröklés körül bajok vannak. Bratianu ur (milyen a sors szélsége) nagyon lármázott a román fővárosban és mindenáron rendezni akarta Károly király utódjának a kérdését. Ekkor azt határozták el, hogy Ferdinánd herceg mutatkozzék be a zsiros bojároknak. Néhány hónapra meg kellett szakítani a studiumot, hogy a magas politikával foglalkozhassék.

Azonban Sigmaringenben, ahol Károly Antal herceg, a nagyapa székelt, gondterhes fejét rázta és zsémbelődő leveleket írt Uppenkamp dr.-nak amiatt, hogy az unokájának abba kellett hagynia a tanulmányait és el kellett mennie „abba a piszokfészekbe“ politizálni.

Uglátszik azonban, hogy Ferdinánd diáknak ez a szabadság nem ártott, mert 1885. március 24-én tanuló pajtásaival együtt letette az érettségit, elhagyta a gimnáziumot, hogy néhány héttel később (mint a gimnázium értesítőjében olvasható) „katonai szakokat tanuljon.“

Ugyanabban az időben, és itt van a mese nék rendkívül érdekes vége, amikor Ferdinánd diák mögött becsukódtak a düsseldorfi gimnázium kapui, bevonult Düsseldorfba, ugyanannak a gyaloghadosztálynak segédtisztjeként, amelynek Ferdinánd herceg rövidesen a parancsnoka lett, egy fiatal kapitány, Mackensen kapitány, a mostani Mackensen marsal, akinek már nagy tapasztalatai vannak akörül, hogy miként kell bánni azokkal a balkán királyokkal, akik szép, nagyon szép dolgozatokat írnak a hűségről és azután később — hogy is mondjuk csak — „katonai szakokat tanulnak“...

A ruházati cikkek maximálását követeli Arad. (Érdekes ügy a szerdai közgyűlésen.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az Aradi Közlöny néhány nappal ezelőtt jelentette, hogy a belügyminiszter felhatalmazást adott Arad város polgármesterének az elsőrendű életszükségleti cikkek árának maximálására. Mielőtt a polgármester elhatározta volna, vajon él-e a miniszter felhatalmazásával, ebben a rendkívül nehéz kérdésben, javaslatára kért fel a rendőrfőkapitányságot, amely viszont az aradi Kereskedelmi és Iparkamarától kért ez ügyben szakvéleményt. A kamara most válaszolt a hozzá intézett kérdésre és válaszából, amellyel Arad város legközelebbi közgyűlése is foglalkozik, a következő részleteket közöljük:

„Az elsőrendű életszükségleti cikkek árának maximálása csupán egyes törvényhatóságok, vagy egyes országrészek területén, nem vihető keresztül. Ha a hatóság megkísérli ezt, kísérlete nemcsak a kereskedő osztályt károsítja meg rendkívül érzékenyen, hanem a kereskedelmi forgalom megszűnését is előidézi

és saját közönségét abba a törvényhatóságba kényszeríti, amelynek területén nincsenek maximumálva az árak.

A kereskedők legnagyobb része örömmel fogadná az összes elsőrendű szükségleti cikkek maximálására vonatkozó intézkedést, mert a kétségtelenül akkor is megmaradó drágaság ódiáját nem kellene viselniük, mint ahogyan most kénytelenek azt viselni. A fogyasztó közönség ugyanis általában a kereskedőket okolja a nagy drágaság miatt, mert nem tudhatják, hogy a kalap, a cipő, a ruhanemű már nyersanyag állapotában 100—150 százalékkal megdrágult és már a gyárból 200 százalékkal drágábban kerül ki, mint béke időben.

Lehetnek azonban olyan kereskedők is, akik a gyáros által felemelt árakat a háborús konjunktúrák kihasználása céljából még újabb indokolatlan nyereséggel tetézik. Ha vannak ilyenek, ezek tényleg megérdemlik a büntetést, de ezt legelőször a termelőnél és a gyárosnál kellene megkezdni. Felmerülhet az az ötlet is, hogy egy-egy törvényhatóság területén szabályoztassék az: a beszerzési áron felül hány százalékot szabadjon felszámítani a kereskedőnek üzleti rezszi és haszon fejében? A ruházati cikkeknel 25% üzleti rezszi, és 15% üzleti haszon normálisnak tekinthető, azonban az élelmiszerekkel az üzleti rezszi 8—10%-kal magasabb lehet a cikkek gyorsan romló voltára való tekintettel. A beszerzési árat a hivatalos életben a gyárostól kapott számlával és árjegyzékkel szokták megállapítani. Engedjessék meg annak a kifejtése, hogy ez a módszer nem megbízható. Az árjegyzék szintén megbízhatatlan és tekintetben. Erre nézve aktuális aradi példák tudunk felhozni a női fehérnemű szakmából. E cikkek gyárosai most is, mint rendesen szétküldik árjegyzékeiket. Ez árjegyzékekben feltüntetett árucikkek azonban a gyárak nem tudják produkálni, mert nyersanyag hiányában a legtöbb ilyen beszüntetett üzemét. Ezt a helyzetet élelmisen kihasználják egyes bécsi és budapesti ügynökségek, amelyek az üzletek készleteit magas áron összevásárolják és néhány hónap múlva háromszoros áron adják el a megszorult kereskedőknek. Aradon 3 nagy cég árucikkeit vették meg mostanában budapesti és bécsi ügynökségek és egy negyedik cég készletét most alkudoznak s olyan horribilis árat ajánlanak, amilyent a cég sohasem remélt. Ha azonban eladja készletét, bezárhatja üzletét.

Ez megdönti azt a hiedelmet, mintha ez a nehéz kérdés az üzleti haszon fixrozásával megoldható volna és mintha az üzleti hasznot a mai viszonyok között egységesen fixrozni lehetne. Ez a kérdés helyi intézkedésekkel egyáltalán nem oldható meg és a kormány rendezze ezt is országosan és állapítsa meg minden életszükségleti cikk árát az egész országra nézve, azonban az ármegállapítást a termelőnél és a gyárosnál kell kezdeni és végig kell menni az összes közvetítő kézen, amíg eljutunk a közvetlen fogyasztást szolgáló kiskereskedőhöz, illetve iparoshoz. Ez a részleges intézkedés csak azt eredményezhetné, hogy az aradi kereskedők bezárnák üzletüket, a helybeli közönség azonban épp oly drágán, mint eddig, továbbra is megkapná a szükséges árukat a szomszédos vármegyékben, vagy a fővárosban. Arad város közgyűlése írjon fel a kormányhoz és kérje az összes elsőrendű életszükségleti cikkek árának országos maximálását. A miniszteri felhatalmazás alapján indokolt volna, ha a polgármester elrendelné a következőket: 1. Az eddig országosan maximumált árak árai minden üzletben feltűnő helyen kifüggesztessenek; 2. a maximumált árú cikkek a kereskedők kötelesek legyenek minden külön kikötés nélkül a megállapított legmagasabb áron kiszolgáltatni, tehát például a cukor, vagy a só eladását ne tegyék függővé más cikkek megvételétől; 3. megállapítandó, hogy a cikkekből egy-egy alkalommal milyen minimális és maximális mennyiség szolgáltatandó ki; 4. a piacra vitt élelmiszereket az eladó köteles legyen készpénz ellenében kiszolgáltatni, azaz, amíg vásárló van, addig cikket nem szabad a piacról visszavinnie.

Bratianu a Pruth felé menekül . . .

— Távirati tudósítás. —

Bern. A Berner Tageblatt Szilisztria este alkalmából a következőket írja: Sokáig eltart, amíg Bratianu miniszterelnök a királynővel ünneplések közben bevonulhat Bukarestbe. Sok román vér fog addig elfolyni a bolgárok kiábrándulnak addig a háborus lázól és az orosz vendégekből is. Meg lehet, hogy rövidesen Bratianu kénytelen lesz a Pruth felé menekülni.

Bern. A Berner Tageblattban Kellermann, aki a háboru kitörésekor tért vissza Romániából, ahol addig tartózkodott, a következőket írja: Romániában csakis az intelligencia foglalkozott a háboru gondolatával, a nép ellenben teljesen távol állott a monarchia, a németiség és a törökök gyűlöletétől. A katonasítek a háborut egy kedélyes epizódnak, vadregényes kalandsorozatnak tartják. A király ugyan felismerte a háboru borzalmasságait, ámde a háborut a parfümös bukaresti szalonokban készítették elő borzalmas valósággá. Rövidesen bekövetkezik majd az az időpont, amikor a románok kiábrándulnak.

Páris. A Matin jelenti: Costinescu román pénzügyminiszter ma Boulogneba érkezett, honnan tovább utazik Londonba.

Stockholm. A hírhedt román koronatanácsos, bukaresti jelentések szerint, Ferdinánd király szólalt fel először és kijelentette, hogy hosszas megfontolás után arra a meggyőződésre jutott, hogy Romániának, Nagy-Románia érdekében feltétlenül be kell avatkoznia a háboruba. A háboru nehéz lesz és talán hosszú, de Nagy-Romániát csak harcra és áldozatokkal lehet kiküzdeni. Kijelentette még, hogy szilárd elhatározása a hadüzenet.

— Nem tanácsot kérni — mondotta a király — hanem támogatást szerezni jöttem el a koronatanácsba. A szent háboruban egységet követelek.

Ezután Carp Péter szólalt fel. Hosszabb beszédet mondott, melyben erősen támadta a kormányt, mely az országot belesodorta a háboruba. Carp után Bratianu miniszterelnök beszélt. Kiemelte, hogy Románia érdekei már az első balkáni háboruban elváltak a monarchia érdekeitől. A monarchia követével, Czerninrel folytatott tárgyalások meggyőzték őt arról, hogy Magyarország Romániának semmiféle követelését nem adja meg, így tehát a központiaktól nem várhat Románia semmit. Az orosz hadüzenet külföldön is végkép eldöntötte a románság állásfoglalását, a latin fajjal kell kitartani. Románia beavatkozása lehetetlenné teszi Németország kétséges győzelmét. Romániára a rettenetes harcok folyamán esetleges balsikerek várnak, ámde a nagyromán kérdés a lenni, vagy nem lenni politika kérdésévé vált. Ha most Románia nem száll, sikre akkor el veszít mindent.

Szófia. Hivatalosan megállapítják, hogy a menekülő románok Dobrudzsában a bolgár és a török lakosságon borzalmas kegyetlenségeket követtek el. A napokban Balbunárba 2000 török és bolgár menekült, aggok, nők és gyermekek érkeztek. Ezeket a menekülőket a bolgár falvakban szétszórták.

Konstantinápoly. Hivatalos jelentés: Derwentől délre visszavertük az ellenséget s elfoglaltuk a perzsa határmentén levő magaslatokat. Kaukázusi front: A jobbszárnyon az

Ognot szakaszon ellenséges tulerő hevesen támadott. Szeptember 9-ikére virradó éjjel azonban ellentámadásunkkal rendetlen menekülésre kényszerítettük az ellenséget. Számos foglyot és nagymennyiségű hadianyagok zsákmányoltunk. Balkán front: Szeptember 8-ikán az ellenségek Dobrics elleni támadásait a török csapatok szövetségeseikkel együtt visszaverték.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A román vezérkar hivatalos jelentése szeptember 10-ről a következő: Az frontokon élénk harcok folynak. A Maros és az Olt felső völgyében az ellenség nyugatra visszavonul. Widdint, Lompalánkát és Rahovot bombáztuk. Rahovó lángban áll. Repülőink Tutrakánál az ellenséges táborot bombázták.

Ujabb menekült vonatok érkezése.

(Aki visszamegy a pénzéért Nagyszebenbe. — Egy tanító kálváriája. — A székely és a tarisznya. — Udvarlás kenyérről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Pár napi szünet után újra érkeznek menekült vonatok Aradra. Vasárnap éjjel mintegy 3000 menekült utazott keresztül. Az utolsó állomáson egész éjjel Vásárhelyi Janka, báró Neuman Alfrédné és Vörös Magda tartottak inspekción.

Hétóra délután öt óraker egy hosszú menekült vonat futott be az állomásra. Körülbelül 1600 utas volt rajta Nagyszebenből, Kézdivásárhelyről és a környékbeli falvakból, Háromszékmegyéből, Gelencéből, Szárazpatakról, Nagyborosnyóról.

Az utolsó állomás fehérruhás hölgyei hatalmas edényekben hordozták a kávé, teát a menekülteknek, akik, miután egy kissé felfrissültek, beszéltek utjakról, sorsukról.

A románok kegyetlenkedésére jellemző esetet mondanak el többen is. Gelencén a rekviráló román katonák megölték egy magyar asszonyt, mert nem akarta egyetlen vagyonát, a tehenét átadni nekik.

A perronon izgatottan szaladgált fel és alá egy jól öltözött ur. Izgatottsága annyira feltűnő volt, hogy az első szipéron álló katonavonatról leszállt hozzá egy magyar automobilista katonatiszt.

— Mi a baj uram?

— Borzasztó, válaszolt az szakadozottan, az idegességtől remegő hangon. Képzeldjé ..... ur, Nagyszebenből menekülök és csak most vettem észre, hogy egész vagyonom, mintegy 10.000 koronát és értékpapírjaim az iróasztal-fiókomban felejtettem.

A körülötte állók tanácstalanul néztek össze. Szegény ember. Egész vagyona s ki tudja mikor szerez ennyit, hallatszott mindenfelé. Végre az automobilista tiszt egy jó ötlettől megkaparva így szólt:

— Tudja mit uram! Üljön fel hozzám a vonatra és jöjjön velem. Automobilon majd beviszem Nagyszebenbe. Ha szerencséje van, még megtalálja a pénzét. Az ismeretlen ur természetesen hálásodva köszönte meg a tiszt udvariasságát és azonnal felkapaszkodott a vonatra. Sok szerencsét ... kívántak utána közben. Pár perc múlva a vonat lassan megindult és vitté vissza Nagyszebenbe a pénzéért.

Megható és gyötrelmes kálváriát futott végig menekülésén N. N. tanítónő. Egy Segesvár környékén levő kis faluból menekült az utolsó pillanatban. Koszt nem tudott kapni. Minden vagyonát ott hagyta és hat hetes gyermekével a karján, gyalog menekült az erdőkön keresztül Abrudbányáig. Itt nagy nehezen szekert kapott s ezzel utazott Brádig, ahol már vonatra ülhetett.

Egy kis csoport idősebb székely előtt megállók. Szárazpatakról jöttek. Háromszék megyéből. Két hete vannak uton. Az egyik öreg székely azt kérði:

— Mikor jön már az a Hindenburg. Talán akkor vissza mehetnénk már.

— Ne féljenek, vigasztalom őket. Pár hét még, azután majd csak vissza mennök mind szépen.

— Adná az a menybéli jó isten, — sóhajt fel a fehér haja öreg, — hogy viszontláthatnánk már a kis földünket.

Beszélgünk még egy kicsit, azután bucsuzom:

— Áldja meg az isten, — mondom.

— Jó egészséget! — hangzik fel kórusban a székely köszönés.

Egy másik vagonál nagy a láрма. Odamegyek. Egy öreg székely szítja 12—14 éves fiát. Ügyetlen béméz kőkök. Hogy nem tud vigyázni arra, amit rábíztak.

— Na mi a baj öregem? — kérdem. — Miért szítja a gyereket.

— Már hogyan szidném, — mondja méltatlankodva, — mikor otthon felejtette a tarisznyát. Drága jó tarisznyát. Harmadéve vettem Vásárhelyen, négypengőért.

A tarisznya története a következő: Egy határszéli községből menekült az öreg és a fia. A románok már a szomszéd utcában voltak. Hallani lehetett a kiabálásukat. Ők már csak a kertek alján tudtak elmenekülni. A nagy izgalomban aztán a fia ottelejtette a tarisznyát.

— Nézze csak, próbálom az öreget kiengeztetni. Ott veszett mindene. A háza, földje s maga a tarisznyát sajnálja.

— Már hogyan sajnálnám, mondja. A földem, a házam majd csak az enyém lesz, ha visszamegyünk. Egyszer csak majd kiverjük az oláhokat onnan. De hol veszek én ebbe a drága világba négy pengőért olyan tarisznyát.

Érdekes és különös udvarlásnak voltam véletlen szemtanúja. A menekült vonattal szemben egy hosszú katonavonat állott. Két csinos fiatal leány nézegette a menekült vonat vagonjából. A katonavonatról egy jóképű magyar honvéd visszamosolygott rájuk, majd egy hatalmas darab fekete kegyeret vesz elő és át-hajítja. Az egyik leány ügyesen elkapja, meg-csotznak rajta és azonnal enni kezdik. A helyzet minden komolysága dacára is elmosolyodtam e különös, furcsa udvarlás láttára. Valamikor virág járta a leányoknak. Most kenyér. Háborus udvarlás.

A katonavonat megindul. A bakák rágyujtanak egy nótára. „Megy a gőzös, megy a gőzös, zörög a kereke” s két leány piszkos, gyűrött zsebkendőjükkel intogott utánuk . . .

Tisztelettel kérjük

azokat a t. tábori előfizetőinket, akiknek a tábori postaszámuk megváltozik, hogy egyidejűleg a régi tábori postaszámukat is írják meg, mert ellenkező esetben a lap pontos küldésében fennakadás állhat be . . .

Gránátok milliói.

— Távirati tudósítás. —

Berlin. A sajtóhadiszállásról jelentik: Maurepas és a Somme között átengedtük az ellenségnek legelső árkainkat. jobban mondva egy homok, kő és föld káoszt, amelyenné azt a legutóbbi napokban a gránátok milliói tették. Különböző kaliberű francia, angol és amerikai ágyukat s szokatlanul nagyszámú hajótüzérséget vontak itt össze hetek óta. Eddig még nem látott nagyságban halmoztak össze municiót. Az ellenség tüzérsége döntő ütést akart rájuk mérni. Napok óta a legerősebb ütemben hullott rájuk a tűz, mint még soha e háboruban. Így zugott az egész Somme-fronton végig, de ez még mindig csak a kezdet volt. Gyöngye bevezetése a legörültebb ágyutűznek, mely valaha a világon tombolt. Soha és sehol lövedékek hasonló mennyiségű anyagot el nem használtak, mint a Maurepas-Cléry fronton. Az ellenség szórta a pénzt minden felé, ahonnan csak municiót szerezhetett, a gránátdepóknak százait helyezte el vonalai mögött, amíg a nagy napon összes ágyuival megkezdhetette óriási offenzív-programját, hogy a német vonalak minden négyzetméterét gránátosóval árasssa el.

Gránátjai képében voltaképpen brutális pénzt szórta szét árkainkban. Csakis miután tüzérsége karja megbénult és ágyuinak egy része a tüzekéstől hasznavehetetlenné vált: engedte gyalogságát próbálkozni, amely próba egy mézáros számára lett volna hálás feladat. Rohamoszlopai ezeröttszáz méterre tudtak előrenyomulni. Két füstölő, megszenesedett falut birtokukba is vehettek. A második védelmi vonalról, midőn az ut többé nem pusztá holttesteken és szemétdombon keresztül vezetett, visszapattantak. Dühös fogadtatásra találtak, mely sok vérükbe került. Frontjukat egyenessé tették, a német éket, amely állásaikba nyomult, levágták és saját országuknak egy pár négyzetkilométerét ismét magukénak mondhatták, amelyet azonban pusztasággá változtattak, mielőtt rá léphettek volna. Sajátságos, hogy ismét a franciák voltak azok, akik itt eköl rohantak. Az angolok minden terve befagyott, de támadási vonaluk mégis megtelt hullákkal. A német vonal most csaknem zsinór-egyes. Most és mindig igaz marad az, amit nekem annak idején a német Somme-hadsereg főnöke mondott.

— Mi itt elveszthetünk egy talpalattnyi földet, ott visszaverhetünk egy előretörést, de áttörni ezen a fronton ők nem fognak soha.

És most ismét egy új német állással áll szemben az ellenség. Egy csapatokból álló falat, amellyel szemben minden előlködés hiábavaló, mert a német erő soha meg nem lankad. A fél világ technikai eszközei csak néhány kilométer támadásra voltak elegendők és az ellenségnek arzenáljai a Kimerülésig igénybe vették, mindhiába, ismét ott áll az új nagy feladat előtt, amelyért újra mélyen bele kell nyulnia pénzszekrényébe és még mélyebben ember-rezervóirjába. S mialatt ők a Somme mellett így próbára tették tüzérségüket, be kell vallani, hogy támadásukkal túlünk a kívánt sikert ki nem csikarhatták, ugyanakkor a mi napunk fényesen ragyog Verdun mellett.

Souville-nél nagyon fontos sikert értünk el. Arról volt szó, hogy a Sou-

ville-szakadékokat meghódítsuk, miután azt a franciák nemcsak taktikailag értékelték magasra, hanem az a valóságban is: hatalmas támaszpontja volt az ellenséges gyalogságnak. Hónapok óta a hosszú háború minden rafinált tapasztalatával kiépítették és védelmi értéke főképpen a betonba épített gépfegyverek nagy mennyiségében rejlett. A mi operációkat lényegesen akadályozhatta volna és a franciák bevehetettének mondták. Nos, most a mi birtokunkban van. Ez a franciáknak kínos veszteséget okozott, amelyet azonban mi hivatalos jelentéseinkben nem fogunk gyorsan olvashatni. E harcok részünkről nem voltak túlságosan véresek, miután nagyszerűen előkészítettük és tervszerűen, fölényes vezetéssel, régen kipróbált csapatokkal hajtattuk végre. Az ellenségnek nagyszerű védekezése nem tudta elhárítani a pompás német támadás sikeres lefolyását. Elcsúszott, aki meg nem adta magát. Ötszáz foglyot szállítottak be, köztük egy ezredtörzset s egy batallion törzset. E nap lefolyása egy fényes nap volt a Somme melletti éjszakában.

Bukaresti riport

a brassói bevonulásról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Bern. A Temps egyik oláh lap leírása nyomán beszámol az oláhoknak Brassóba való bevonulásáról. A tudósítás így szól:

— Elnyomott honfitársaink már hétfőn, augusztus 28-án hírvél hozták nekünk, hogy Brassóban nem kell fegyveres ellentállásra számítanunk. Csapatunk a hadüzenet után nyomban akcióba léptek és meglepték a magyar határőrséget, melyet sok helyütt a lakosság franktirőr harcossal támogatott. Brassó alá szerdán reggel érkeztek csapataink. Calcinar ezredes erős járőröket és hírszerző osztagokat küldött a városba, melyet kémeink jelentése szerint a magyarok katonailag is teljesen kiűritettek.

A járőrök bevonultak a városba, de a város közepén erős puskatűz fogadta őket és a váratlan támadás folytán egy egész szakaszunk teljesen megsemmisült. A várost az ellenség 24-ik gyalogezredének egy maradványa védte, mely előre küldött három századukban rendkívül nagy kárt tett. Calcinar ezredes ekkor nagyobb erőket vetett a városba. A harc két óra hosszat tartott és vitéz csapatainknak sok halottja volt. Dél előtt tíz órakor be volt fejezve a megszállás.

A bevonuló parancsnokot és vezérkarát az oláh lakosság közömbösen fogadta. A bevonulás után az ezredes kihirdette, hogy az üzleteket halálbüntetés terhe alatt mindenki köteles nyitva tartani. Délután egy órára erős őrségeket állítottak föl, az utcakeresztekre gépfegyverek kerültek, hogy az esetleges zendülést elfojtsák. Az üzleteknek csak egy részét nyitották ki, mert a kereskedők nagy része, köztük sok oláh is, elmenekült a városból. A lakosság nem oláh része lakásaiban maradt. A parancsnok a város prefektusává egy Moldovan nevű embert nevezett ki. A magyar nyelv használatát kizárták a nyilvánosságból, míg a németet megtűrik. Este hét órakor be kell zárni az üzleteket és azonnal

csak oláhnak és annak is csak igazolvánnyal szabad az utcára menni. Az oláh katonaság katonákhoz illően viselkedik.

A leírás kapcsán a Temps figyelmezteti az oláhokat arra a veszedelemre, mely akkor vár rájuk, ha eddigi haremodorukat folytatják. Szerinte nem szabad a németek eljárását követni, akik Belgiumban halomralótták az ártatlan embereket, mert ezzel a magyarokat még jobban felbőszítik, ellenállásukat a végsőkig feszítik és okot adnak a kegyetlen visszatörésre.

Kettős kereszt.

(Menekülők hírnéi.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A menekülés, az otthon elhagyása súlyos kereszt. De ami vele és körülötte történik, az az igazi megpróbáltatás. A kálváriát járó emberen úgy segítettek, hogy levették róla a keresztet. Némelyikére még egyet ráraaknak. A sok ezer esetet világítja meg ez az egy, amely klasszicitásra tarthat számot.

Tegnapelőtt egy nagyváradi ékszerészüzletbe beállított egy népfelkelő és különféle drága ékszereket kínált eladásra. Finom, antik dolgokat mutatott, arany karkötőt, nyakláncot fülbevalót, aranyórát és láncot s más arany csecsebecsét. Az ékszerész gyanusnak találta a dolgot s értesítette a közelben posztoló rendőrt. A rendőr előállította a katonát az inspektor tiszttal, ahol Jánosdi Mihálynak mondotta magát. Az ékszerekre nézve azt adta elő, hogy azokat Romániában zsákmányolta. Természetesen ez a kijelentés elegendő volt ahhoz, hogy egy szót se higgyenek neki. Tüzetes kikérdezés alá vették a detektívek. A hosszú faggatásnak meglelt az eredménye és a katona vallott.

Előadta, hogy az ő igazi neve nem Jánosdi Mihály, hanem Gressai József népfelkelő. Mezei munkára volt beosztva Kézdivásárhelyre Benkő István ottani földbirtokos tanyájára. Augusztus 28-ikán reggel a román hadüzenet következtében ők is menekültek. A földesur Benkő István a sok podgyász egy részét felrakatta egy kétfogatu ökörszekérre és utnak indította vele Gressait Nagyvárad felé. Gressai mire Héjasfalvára érkezett, megunt a dolgot s arra gondolt, hogy a szekeren levő értékes holmik jók lesznek neki. A két ökröt telmeszében szélnek eresztette, a két legnehezebb podgyászt pedig, amelyben drága ékszerek ezüst és fehérneműek voltak, magához vette és utnak indult.

Itt akadt össze egy másik népfelkelővel Karsai Péterrel, aki szintén Benkő Istvánnal dolgozott mezei munkán. Karsai valami hássonnégy sertést hajtott a tanyáról. Összebeszéltek, hogy majd a két podgyász tartalmán megosztoznak. Karsai is ott hagyta faképnél a sertéseit és felültek a „zsákmánnyal“ a legközelebbi menekült vonatra. Nagyváradon szálltak ki. Felbontották a csomagot és Gressai egy csomó ékszerrel nyakába vette a várost, de szerencsétlenségére az első stációnál rajtavestett az üzleten.

A rendőrség a vallomás alapján a vasúti állomásnál még a tegnapi nap folyamán kézrekerítette a társát, Karsait is, akinél megtalálták a két táskát a lopott holmikkal.

A táskában igazán értékes antik dolgok voltak. Többek között aranykarkötők, drágaköves mellű, fülbevalók, ezüst kézelőgombok, ezüst edények, ezüst gyümölcsös kosár, drága ezüst evőeszköz garnitúra: kés, kanál, villa; egy gránát csingó, arany nyakék, gyémántköves ékszerek és a legfinomabb minőségű fehérneműek.

A rendőrség mind a két katonát letartóztatta és átadta felettes hatóságoknak.

HIREK.

Buriánt nem áldozza fel a kormány,
újra tudósítás.

Budapestről táviratozza tudósítónk:
A sajtóban egyre kolportálják a koncentrációs kabinet terveit. A lapok személyváltozásokat emlegetnek a külügyminiszteriumban, esetleg a miniszterelnökségben. Egyes hírek szerint Tisza István grófnak semmi elvi kifogásai nincsenek a koncentrációs kabinet megalakítása ellen. Az ellenzékiek tudvalévőleg Burián külügyminiszter távozását követelték már az olasz háború kitörése után. Most újra Burián lemondását követelik.

Illetékes helyről nyert információk szerint a koncentrációs kabinet sem a múltban, sem a jelenben nem aktuális. Burián István báró külügyminisztert a kormány nem áldozza fel az ellenzéknek s a miniszterelnök pedig nem akarja felelősségteljes állását a jelen viszonyok között másnak át engedni.

Stürmer megbukott.

(Brusszilow egységes támadást parancsol.)

— Távirati tudósítás. —

Rotterdam. A Temps egyik munkatársának Brusszilow tábornok kijelentette, hogy júliusban hadseregével szemben nem állottak olyan erős ellenséges haderők, mint jelenleg. Szükségesnek tartja, hogy az összes frontokon egyszerre állandóan harcoljanak. A franciák állandó támadásukkal mozdítsák elő az ellenség kifáradását.

Stockholm. Pétervárról jelentik: Stürmer miniszterelnök állása a legutóbb megrendült. Jól informált személyiségek lemondásáról is beszélnek.

Lemberg. Enver pasa török hadügyminiszter ideérkezett. A miniszter a frontra utazik, ahol megszemléli a török csapatokat.

Magyarrá való oláh egyház község.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Igen érdekes esetről kapunk jelentést érkenézi tudósítónktól. A kis ermelléki községben olyan mozgalom indult meg, amely különösen a mostani időkben feltétlen említésre érdemes és érdekes világot vet a magyarországi oláhok érzéseire s gondolkodására.

Egy érkenézi görögkatholikus oláh kántor indította meg azt a mozgalmat, melynek célja, főleg a görögkatholikus oláhokat áttérítse a görög-katholikus magyar egyházhoz. A mozgalom az egész ermelléken rohamosan terjed és már több községből csatlakoztak az érkenézi kántor akciójához. A nagy arányokat öltött mozgalomról szóló részletes tudósításunk a következő:

A múlt vasárnap, szeptember 3-án délután istentisztelet volt az érkenézi görög-katholikus oláh templomban. Az istentisztelet után felállott a szószékre Gólya Gábor érkenézi görög-katholikus kántor, aki hosszabb beszédben magyarázta el a híveknek Romániának elvárunk elkövetett árulását. Ezért azt ajánlotta az egyházközség tagjainak, hogy szakadjanak el a nagyváradi görög-katholikus püspökségtől és csatlakozzanak a nyíregyházi görög-katholikus magyar egyházhoz.

Az egyházközség tagjai még aznap beadványt irtak alá, amelyben tudatják a nagyvá-

radi görög-katholikus román püspökséggel, hogy az egyháztól elszakadnak. Erkenéztől 600 lélek lép ki az egyházból, de az Ermellék számos községében terjed a mozgalom, mert Gólya Gábor nem nyugszik meg abban, hogy csupán az érkenézieket térítette át, hanem meglátogatta az Ermellék még néhány községét, ahol folytatja a térítés munkáját. Az akció sikere mindenestre érdekes tünete a mai állapotoknak.

LEGUJABB.

Éjjel 2 órakor érkezett jelentés.

Zürich. Az interparlamentáris skandináv kongresszus egy határozatot fogadott el, mely szerint Svédország, Norvégia és Dánia kormányai kötelesek a semleges nagy konferenciáját összehívni. A konferencia főcélja a semleges államok gazdasági érdekeinek megvédése és összefűzése lesz, valamint az európai béke helyreállítási módjainak megállapítása.

Luganó. Az Observatore Romano a vatikán hivatalos lapja foglalkozik Meda pénzügyminiszter háború hírdető milánói beszédével. A lap megállapítja, hogy Itália katolikusága nem ért egyet a pénzügyminiszterrel. Az olasz katolikusok őszintén kívánják, hogy az ellenségeskedéseknek már vége legyen és hogy a testvériség és jóindulat alapján a béke mielőbb helyreálljon.

Berlin. Ideérkezett táviratok szerint Angliában a tizennyelvéveseket és Itáliában a tizenkilencéves hadköteleseket behívták.

Athén. A Reuter-ügynökség jelenti: Az entente-hatalmak Zaimis miniszterelnöknek előterjesztették feltételeiket. A francia követség elleni merénylet alkalmából követelik az eset felelős okozóinak megbüntetését és az eljárás megindítását azok ellen a tisztviselők ellen, akik az incidens elintézését elmulasztották, végül követelik az athéni és vidéki tartalékos szövetségek folosztatását. Zaimis kijelentette, hogy a kormány megteszi a szükséges intézkedéseket az eset elintézésére.

Genf. Az Havas-ügynökség jelenti Párisból: Korábban a szerb skuptina újra megkezdte ülését.

Röggel 3 órakor érkezett jelentés.

Stürmer zsarolt és sikkasztott.

Stockholm. Pétervárról jelentik: Mamuljev, a Russkoje Slovo letartóztatott munkatársa, aki a pétervári kipattant botrányok Stürmer miniszterelnök magántitkára volt, egy jegyzéket nyújtott át a hatóságnak. Ebből a jegyzékből kiderül, hogy Stürmer a zsarolásokban és sikkasztásokban erősen kompromittálva van, s ezért számítanak a miniszterelnök mielőbbi lemondására.

Róma. A Stefani-ügynökség athéni tudósítója a francia követségen történt incidensről a következőket jelenti: Többben benyomultak a követség épületébe, „öljék a királyt, le a négyes szövetség” kiáltásokkal lövöldöztek és romboltak. A tüntetők senkit sem sebesítettek meg.

Köln. A Kölnische Volkszeitung értesülései szerint Kamerunban az angolok az emlékeztetés Baralong esetéhez hasonló véres mészárlást követtek el. Nachtigall német gőzöst egy angol

csatahajó roncsa lőtte, s az uszva menekülő fegyvertelen matrózokat a csatahajóról egyenként lelőtték. A Volkszeitung Londonból úgy értesül, hogy a matrózok kegyetlen tettükért pénzt jutalomban részesültek.

Amsterdam. A Daily News jelenti Newyorkból: A béke hírek mindinkább erősödnek. Ezt fokozza, hogy a német érdekeltségek az acélárak iránt érdeklődnek. Ezekre az árakra állítólag a háború utáni ujjaépítéseknek lesz szükség.

— Az Aradi Közlöny előfizetőihez. Tekintettel a hadihelyzettel összefüggő menetrend változásokra, az Aradi Közlöny kiadóhivatala tisztelettel értesíti t. előfizetőit, hogy mindig a legelső induló vonattal küldi el a lapot. Ha a kézbesítés körül zavarok vannak, úgy az illetékes postahivatalnál kell felszólalni. Ahol a menetrend nem változott, ott a lap szállítása akadálytalanul folyik.

— **Mackensen gyásza.** Berlin-ből jelentik: Osten gróf, Mackensen tábornagypósa meghalt.

— **Kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király Stein József 2. honvédegyalozredbeli tartalékos főhadnagyot az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismerésül a harmadosztályú hadiékítményes katonai érdemkereszttel tüntette ki.

— **A kancellár a főhadiszálláson.** Berlinből jelentik: Bethmann-Hollweg birodalmi kancellár Vilmos császárhoz a főhadiszállásra utazott.

— **A török külügyminiszter Berlinben.** Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung tudósítójának Hakl pasa török külügyminiszter kijelentette, hogy Berlinben tartózkodása a háború alatt és után levő kereskedelmi szerződések megkötését célozza.

— **Tamáty ezredes fogsága.** Szibériából írja Hajós Ödön zászlós, aki a gorlicei áttörés előtt esett fogságba, hogy amikor Tambóvól tovább szállították a magyar foglyokat, egy közbeeső állomáson Irkutskon túl, ahol néhány napos pihenőt tartottak, találkoztak a hős Tamáty honvédezzredessel, aki végkimerülésig védte Przemysl várát s a vár feladásakor került orosz fogságba. A vitéz honvédezzredes teljesen megöszült és buskomorságba esett. A találkozáskor honvédeink kérdezősködéseire alig szólt egy-egy szót, csak a fejével bólingatott. Testileg, lelkileg megviselte szomorú helyzete és a bánat, hogy nem vehet részt a harcokban.

— **Tisza István gróf felülvizsgálta a H. T.-t.** Budapestről jelenti tudósítónk: A Haditermény Részvénytársaság első mérlege nem sokára megjelenik. Most értesülünk, hogy Tisza István gróf miniszterelnök július és augusztus hónapokban személyesen gyakorta megjelent a Haditermény helyiségében és hosszasan tárgyalt az igazgatókkal. Az alapszabályok értelmében személyesen vizsgálta felül az intézmény működését. Ebből érthető az, hogy a parlamentben Ráth Endre interpellációjára nyomban kimerítően válaszolhatott.

— **Halálozás.** Kohn Róza fedrásznő folyó hó 10-én életének 42-ik évében elhunyt. Temetése kedden délután fél 4 órakor lesz, a zsidó kórház halottásházából.

— **Adomány.** Az aradi légszeszgyár budapesti központi igazgatósága az erdélyi menekültek részére háromezerhatszáz koronát ad-

LEGUJABB.

Reggel 4 órakor érkezett jelentés.

Negyven brassói magyar tusz.

Szófia. A tutrakáni harcokban résztvett és megsebesült oláh katonák elbeszélése szerint az oláhok nem viselkedtek valami hőiesen. Egész csapatrészek puska lövés nélkül pánikszzerű meneküléssel rohantak a Dunába, ahol százával pusztultak el. Számos olyan oláh katonát fogtak el, akik még a puskáikat sem lőtték ki. A bolgár-német rohamok egész ezredeket pusztítottak el.

Zürich. A Tagesanzeigernek jelentik: Bukarestből: Az október tizedikére összehívott oláh parlamentet a megváltozott viszonyok miatt október végére halasztották el. Valószínű, hogy a parlament Pleestiben fog összeülni. Bukarestben szardán kisebb orosz osztagok vonultak be.

Stockholm. Pétervárról jelentik: Erdélyben a meghódított oláh területekről most érkeztek meg a következő hírek: Brassóban román közigazgatást létesítettek, melynek élére Banulescu dr.-t állították. Kihirdették, hogy hivatalos nyelvének csak az oláht használhatják. A fegyvereket halálbüntetés terhével nyomban be kellett szolgáltatni. Negyven előkelő magyart tuszként elhurcoltak.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az oláh vezérkar hivatalos jelentése: A Maros völgyében Topricától nyugatra élénk harcok folynak, Csikszeredát megszállottuk. A nyugatra visszavonuló ellenség üldözése folyik. Giurgievót az ellenség bombázza. A román repülők Ruszesuk megerősített állásait bombázták.

— Erdélyi előfizetőinkhez. Kérjük azokat az erdélyi előfizetőinket, kiket a román támadás elűzött otthonukból, tudassák kiadóhivatalunkkal új címüket, hogy a lapot zavartalanul küldhessük nekik tovább is.

— Mit mond a rendőr a piacon? (Panaszos levél.) Ugy olvasom a lapokban, hogy talán a polgármester ur makszimálni fogja Aradon az összes fontosabb cikkek árát, mert a minisztérium ettől várja a drágaság megszűnését. Mi városi polgárok ellenkező véleményen vagyunk. Azt tapasztaljuk ugyanis, hogy hiába makszimálják az árakat, ha az ellenőrző közegök szemelattára is a legnagyobb uzsorát lehet elkövetni. Ere fényes példa volt a tegnapi hetipiacon. A környékbeli paraszt asszonyok és a helybeli kofák kukoricát árusítottak és a közönség valóságos ostromot intézett ellenük, mert a kukorica nélkül az összéveszárnyas jószágokat tömegesen kellene levagdosni. A tengeri makszimális ára kicsinyben kilogrammonként 36 fillér, de a kofák egy litort egy koronáért árusítottak. A piacon ácsorgó egyik rendőrhöz panaszszal fordultak emiatt és mit gondolnak, talán a rendőr elkobozta a kukoricát és becipelte a kofát a főkapitányságra? Tévedés. A rendőr egy bukaresti diplomata nyugalmával így intézte el a panaszkokat: „Akinek nincs pénze, az ne vegyen kukoricát”.

— Huszonöt hadiárvaát nevel fel két csabai uricsalád. Békéscsabáról jelentik: Az emberi könyörületnek, jótékonyagnak sok fölemelő tanujeleivel találkozunk már a háború folyamán. Ezekre sohasem volt még olyan nagy szükség, mint e nagy időkben. A világháború alatt szépen megszaporodott emberbarátok díszes sorában méltán foglal helyet két vármegyeszerte ismert csabai földbirtokos és malomtulajdonos: Haraszi Sándor és Rosenthal Adolf, akik e héten megjelentek Ambrus Sándor főispán előtt és kijelentették, hogy hajlandók 5 éves kortól 15 éves korig felnevelni 25 békésmegyei hadiárvaát, felekezeti különbség nélkül, saját e célra vásárolt épületükben és telkükön. A főispán örömmel és köszönettel fogadta el az ajánlatot. Jelentést tett azonnal róla a Rokkantügyi Hivatalnak és az onnan érkező instrukciók alapján kezdi meg működését Haraszi és Rosenthal hadiárvaaháza, mely értesülésünk szerint a vasut közelében levő Fikler-féle portán lesz.

— Betörés az ujaradi templomba. Ma éjjel ismeretlen tettes behatolt az ujaradi templomba és az összes perselyeket feltörte. Körülbelül 300 koronát rabolt el és azután a templom ablakán egy a toronyból levágott harangkötél

leereszkedett és nyomtalanul eltűnt. A csendőrség keresi a tettest.

— Halálozások. Issekutz Marcell dr. pécskai ügyvéd, Aradvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, ma délután meghalt. Issekutz dr. előkelő szerepet játszott a vármegye életében, amelynek politikai vezető személyiségei közé tartozott. Az előkelő körökben épen olyan tisztelt és befolyásos személyiség volt, mint amennyire népszerű és nagy bizalomnak örvendő vezetője volt a népek. A ragaszkodásnak a pécskai kerület azzal adott kifejezést, hogy Issekutz dr-t több cikluson át választotta meg szabadelvű-párti programmal országgyűlési képviselőjének. Halálát neje és gyermekei kivül az Issekutz és Köpf családok gyászolják, de a közéletet ért veszteség szinte részvétet keltett Arad és a vármegye minden társadalmi rétegében. — Wellisz Sámuel 62 éves korában meghalt.

— Miért pusztult el a Leonardo da Vinci? Lugaiból jelentik: A Stefáni ügynökség jelenté szeptember hó 10-éről: Augusztus 2-án a biztonságban horgonyzó Leonardo da Vinci hadihajón egy, a löszerraktárral szomszédos helyiségében tűz keletkezett. Bár a löszerraktárt hamarosan teljesen elárasztották vízzel, a hajót nem lehetett megmenteni a pusztulástól, a löszerraktár felrobbant és a robbanás a hajó orrát szétzúzta, úgy, hogy pár pillanat alatt a hajó elsüllyedt. A hajó huszonegy tisztje és kétszázhuszonhét matróza elpusztult. A megindított gondos vizsgálat megállapította, hogy minden kívülről jövő támadás, avagy a lövedék hibás volta nem forog fenn a Leonardo da Vinci katasztrófájánál. A tengerészeti miniszter egy vizsgáló bizottságot küldött ki Canevaró ellentengernagy elnökével, hogy felderítse a katasztrófa vonatkozó körülményeket és hogy megállapítsa, hogy az eset milyen összefüggésben van ama bűnös szándéku incidensekkel, amelyek legutóbb az országban a tengerészetén kívül is felmerültek.

— Targyilagatos ítéletet egy gyógyszerről csak ezerszeres kipróbálás után számos orvos adhat. Azon szerek garmadájáról, melyeket tüdőbetegség ellen ajánlanak, általánosságban mondható, hogy csak keveset találunk tartósan használhatónak. Ezen megbízható gyógyszerek közé tartozik a már két évtizeden át bevált Sirolin. 6991

— A kiadóhivatal izenete. A kiadóhivatal felkéri a t. előfizetőket, hogy az esetben, ha az Aradi Közlöny valamelyik száma nem érkezik meg a szokott időben, úgy jelentsék

be ezt a körülményt annál a postahivatalnál, amely a lapot kézbesíteni szokta. A postahivatal az Aradi Közlöny kiadóhivatalát a hiányról azonnal értesíti. Ez a hivatalos értesítés korábban jut a kiadóhivatalhoz, mint az előfizető panasza.

— Levélpapírokban nagy választék Herpelnél. 3547

TARKASÁGOK.

(Az aradi főispáni titkár mint „menekült“.) A román háború legelső napjaiban történt, amikor a menekültek nagy tömege elárasztotta az aradi pályaudvart. Kintzig János főispán és titkára Lukács István dr. ugyyszólván éjjel-nappal a pályaudvaron tartózkodott, hogy a város vezetőségével egyetemben gyors segítséget nyújtsanak Erdélyből ideszakadt véreinknek. Egyik éjjel a főispáni titkár a sinek között sétálgatott és várta az előre bejelentett legközelebbi menekült vonatot. Nagyon fáradt és kimerült volt s nekidült az egyik oszlopnak. Az állomáson álló egyik menekült vonat kalauza észrevette a csöndben meghuzódó férfit s természetesen menekültnek nézte.

— Kérem azonnal felszálni a vonatra, mert indulunk, mondta harsányan.

— En a főispán titkára vagyok, felelte Lukács dr.

— Az nem baj, tessék csak felszálni, majd ha visszatérünk Brassóba, akkor eltetszik foglalni a hivatalát.

Szerencsére a közelben tartózkodott Kintzig János főispán és megmagyarázta a kalauznak, hogy az ő titkára nem menekült és hála Istennek nincs is kútátása arra, hogy meneküljön.

(„Egy férfit kérek“.) Ez a történet is egy főispáni titkárral esett meg. Az illető szintén sokat buzgólkodik a menekültek érdekében és gyakran megtörténik, hogy még késő éjszaka is kénytelen a harmadik vármegye telefonközpontját felcsemetni a menekültek ügyében. Legutóbb is éjszaka telefonált az illető a dévai telefonközpont-hoz. Nagyon álmos, de azért sikitós női hang adta még a választ az érdeklődésre. A titkár egy szót se értett a sivalkodó hangból és arra kérte a hölgyet, hogy szótárolva beszéljen. A telefonközpont kisasszonya azonban továbbra is érthetetlen rikácsolással válaszolt, amire a főispáni titkár kissé türelmetlenül így szólt:

— Egy férfit kérek!
Kacagva válaszolta a telefonközpontos hölgy:
— Na, szépen nézünk ki, ha a titkár ur éjjel két órakor férfit kéret magához.

(Kitűnő ellátás.) Egy otodoksz aradi fiatalember orosz fogságba került. A minap arról értesítette hozzátartozóit, hogy különös elbánásban van része Szibériában.

— A ruházatom sok kívánni valót hagy maga után — írja a rendezetlen falekezetű ifjú — azonban az ellátásom olyan, mint otthon a legnagyobb ünnepünkön. Itthon megértették, hogy mire céloz a fiatalember a legnagyobb ünnep alatt: a hosszunapra, amelyen tudvalevőleg egész nap nem esznek.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 151

ECETSÁV

Garantált 66% vegyileg tiszta, étkezési célokra prima svéd áru 580 grammos üvegekben 25 üveg ládánként, próba üveg 580 grammos, mely merfelel 20 liter kellemes ízű asztali ecet készítéséhez, küld utánvét mellett. Szállítási határidő 2—3 nap.

Beck Testvérek

Arad, Teleky-utca 15. szám. Saját ház. 4597

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aprópénz — papírból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az egész országban mindjobban tapasztalható aprópénzhiány leginkább a nagy munkáslétszámmal rendelkező iparvállalatoknál észlelhető. A nagyobb telepeken a munkabérek kifizetése komoly nehézségekkel jár és csak nagy ügygyel-bajjal bonyolítható le. Számos iparvállalat akként segített a helyzeten, hogy az alkalmazottaknak a munkabéreit csak kerek korona-összegben fizeti a gyár, a filléreket a következő hétre vezetik át, amikor szintén csak a teljes korona-összegek kerülnek kifizetésre. Ez az eljárás azonban a munkások részéről nem mindenütt talál kedvező fogadtatásra és a vállalatok is megállapították, hogy ez a megoldás nem helyes, hanem olyan módot kell találni, a mely nélkülözhetővé teszi az aprópénz használatát.

A nagyvárosi iparvállalatok vezetői értekezletet tartottak, amelyen behatóan megbeszéltek, hogy a mindinkább érezhető aprópénzhiányon mi módon lehetne segíteni és elhatározták, hogy egyes vállalatok ocsó fémből, vagy papírból a gyár cégét és az értéket feltüntető váltópénzt hoznak forgalomba. A papírból vagy fémből készült pénzhelyettesítő eszközt a vállalat pénztára egy, vagy kétkorona-összegekben mindenkor visszaváltja s az ily pénzhelyettesítő eszközöket az ipartelep körül levő üzletek is elfogadják s ezzel a munkások ellátását megkönnyítik.

A nagyvárosi ipartelepek megbízottai elhatározták, hogy tervüket közölni fogják az Országos Iparegyesülettel és a Gyáriparosok Országos Szövetségével és e testületek útján kéri a kereskedelemügyi minisztert, hogy a pénzhelyettesítő eszközök kibocsátására jogosítsák fel a nagyobb nagyvárosi és biharmegyei ipartelepeket.

VAROS ÉS MEGYE.

Folytatólagos sorrendje az Aradváros törvényhatósági bizottsága által 1916. évi szeptember hó 13-án délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. A tanács előterjeszti a vonatkozó szerződés tervezetét elfogadás végett. A tanács betérjeszti Czompó Jánosné városi napidíjas végrehajtó özvegyének kegydíj iránti kérvényét. U. az Leviczky Dezső városi irnok özvegyének nyugdíj- és gyermektartási díj megállapítása iránti kérvényét. U. az előterjesztése Rokszin György városi partórnek nyugdíjaztatása tárgyában. A polgármester jelentése Vannay Gyula városi adóügyi tanácsnoknak folyó évi október hó 1-ig engedélyezett szabadságidő tárgyában. A tanács betérjeszti a néhai Polónyi Ferenc által tett 2 alapítványra vonatkozó alapítólevelet jóváhagyás végett.

A szerkesztésért felel:

Rudnyánszky Endre távollétében:

Stauber József.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közlöttiekért nem vállalunk felelősséget.)

ARADI KÖZLÖNY

1916. évi szeptember hó 1-től új előfizetést nyitottunk az Aradi Közlöny-re.

Előfizetési árak:

Helyben:

Egész évre	23 K. — fill.
Fél évre	14 " — "
Negyed évre	7 " — "
Egy óra	2 " 40 "

Vidéken:

Egész évre	32 K. — fill.
Fél évre	18 " — "
Negyed évre	8 " — "
Egy óra	2 " 80 "

Tessék mutatványszámot kérni.

Gépolaj, merev gépszir

hordó tételként kapható

Kalmár Endrénél

Arad, honvédhuszár laktanya.

Telefon 670.

Telefon 670.

Rum—likőr

essentiák és kompozitók

Kocsikenőcs,

Svédgyufa

Pótkávékban

Állandó raktár

Szemző Armin

áruügynökségénél. Arad.

Interurbán telefon 592. szám

Hirdetmény.

A kedvezményes borítaladó fizetésére igényt tartó adószedők ezennel figyelmeztetnek, miszerint a házi fogyasztásra szánt évi borszükségletüket az 1892. XV. t.-c.-re való hivatkozással f. évi szeptember hó 15-éig a fogyasztási adófelügyelőségnek bejelenteni el ne mulasszák.

Zikó János,
fogyasztási adófelügyelő.

Magyar gyógyborok

Kitűnő minőségű hegyaljai fehér édes borral készítve.

Vasas chinabor. Elsőrangú minőségű, vörköpöző gyógybor, vérezegények, lábadozók, sápkóros gyermekek részére kiváló erősítő szer. Benne a chinin- és vas nagy gyógyereje kiválóan érvényesül. Kis palack ára: 2 korona 80 fillér. Nagy palack ára: 4 korona.

Condurongó bor. Kiváló gyomorerosztó szer, finom fűszeres ízű, szonigító, a gyomorra és belekre jótékony hatást gyakorló gyógybor. Gyomorbelegek részére és ott, ahol a condurongó kéreg javulva van. Egy palack ára: 3 korona.

Pepsin bor. Egyesíti a pepszin és a sósav jó tulajdonságait és kiválóan alkalmas a most nehezen beszerezhető Acidol pepszin helyettesítésére. Gyenge emésztésnél igen ajánlható. Egy palack ára: 3 kor. 60 fillér.

Kapható a készítőnél:

1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít! !

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngyfenék fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget deszticálja, utólsó igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 80 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeháza mellett.)

**Borpresek
Szőlőzuzók
Borszivattyúk
Gummitömítők és
Pincegazdasági
eszközök kaphatók
Burza Testvéreknél**

Aradon, Boros Eöni-tér 1. szám

19647—1916.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2660—1916. M. E. sz. rendeletével az „Olaj és Zsiradékügyi Bizottság” megalakítása tárgyában a következőképp rendelkezett:

A magyar szent korona országainak növényi és állati olajokkal és zsiradékokkal való ellátására zsiradékügyi bizottság alakítottatik. A bizottság megalakítása iránt a kereskedelemügyi miniszter intézkedik.

A bizottság eredményes működése céljára a kereskedelemügyi miniszter elrendelheti, hogy az említett cikkek termelésében és fogyasztásában érdekelt vállalatok

üzemét ellenőrizze és evégből az üzleti könyvekbe és levelezésekbe is betekintsen.

A bizottságot ebben a működésében az érdekelt vállalatok kötelesek teljes mértékben támogatni.

Aki az elrendelt bejelentést nem teljesíti, vagy a bizottságnak az ellenőrzésre vonatkozó rendelkezéseit meg nem tartja, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Arad, 1916. augusztus 20.

Grén, főkapitány.

A főtér legforgalmasabb helyén

Andrássy-tér 8. száma

házon egy kisebb

üzlethelyiség

azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 23.

18229—1916.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium 2489—1916 M. E. sz. rendeletével a pamut, pamutfonalak és ezekből előállított áruk forgalombahozatalának korlátozása tárgyában, a következőképp rendelkezett.

A jelen rendelet életbelépésétől kezdve bárki pamutot, pamut-hulladékok, pamutfonal és szövethulladékok, elfilochét, müpamut nyers egyes pamutfonalat bezárólag az angol 60 finomsági számig, az ilyen fonalból előállított cémázott fonalat, nyers pamutszövetet és nyers pamutszövetből konfekcionált cikket, továbbá egyenruha, háttizsák, kenyérszák és sátorszövetet kizárólag csak vagy közvetlenül a katonai igazgatásnak, vagy a Magyar szent korona Országai Pamutközpontja Részvénytársaságnak (röviden: Pamutközpont r.-t. Budapest V., Széchenyi-utca 1. adhat el.

A fehérített, festett, marcolizált vagy egyébként nemesített pamutfonal, az ilyen fonalból készült szövet és egyéb cikk, valamint az angol 60. számú finomabb nyers pamutfonal és az ilyenből előállított szövet és egyéb cikkek, az egyenruha, háttizsák, kenyérszák, és sátorszövetek kivételével — ezonul is korlátozás nélkül forgalomba hozható, kivéve azokat az árukat, amelyekre nézve a kereskedelemügyi miniszter felajánlási kényszerrel rendel el.

Azoknak a cikkeknek átvételi árát, amelyeket a Pamutközpont r.-t. a felajánlási kényszer alapján megvásárol, bizottság állapítja meg.

Az átvételi árak megállapításánál a következő árak szolgálnak alapul a tiszta súly egy kg-jáért: Amerika pamut, middling minőség 7.50 K. Egyiptomi pamut 10 K. Fonalak amerikai, keletindiai és levantiai pamutból: 20. számú cops 8.80 K. 36—42. számú cops 9.70 K.

Fonalak egyiptomi pamutból: (a tiszta súly egy kg-jáért) 50. sz. warpcops kártolt 15.20 K. 50 sz. warpcops kártolt 15.70 K. 60. sz. warpcops fésült 17.50 K. 60. sz. warpcops fésült 18 K.

Félár kétszeres fonalért: (a tiszta súly 1 kg-jáért) 20. sz. 68 fill. 80. sz. 1.35 K. 40. sz. 1.15 K. 50. sz. cordonett 2.50 K. 60 sz. 3.10 K. Katonai kaliko 82 cm. széles 15—15. beállítású, 18—20. fonalból 1.3 K. Barchend bogácsolt 78—79 cm. széles, 15—15 beállítású 16—16 fonalból 1.55 K. méterenként. Zsákmelin 114. cm. széles 4—60 beállítású 16—16 fonalból 1.08 K. Festett strx 156—158 cm. széles 4—50 beállítású, 10—10 fonalból 7.10 K. méterenként. Az összes árak készpénzfizetés esetében az átvétel helyén értetnek.

Aki a jelen rendelet valamely rendelkezését megszegi vagy megszegésénél bármi módon közreműködik, az, amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el, és hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő.

Amennyiben megállapítható annak a nyereségnek az összege, amelyet a tettes cselekményével illetéktelenül ért, az alkalmazandó pénzügyhatóság kétezer koronán felül, a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összegig terjedhet.

A m. kir. Ministerium 4828—1915. M. E. számú rendeletének 1—6. §-ai a jelen rendelet életbelépésével hatályukat veszítik s hatályuk ideje alatt keletkezett jogviszonyokra es eikövetett cselekményekre nézve azonban továbbra is az idézett rendelkezések hatályosak.

Arad, 1916. augusztus hó 12.

Grén, főkapitány.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikerral működtem, tisztelettel értesítem a n. é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. a. II-ik em. egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegeimet, oghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztrichin). Aranyhidak, aranykoronák, mindennemű kaucuk fogazatok, szápadlás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amaján, porcellán és cement tömések (plombák), mérsékelt díj-szabás mellett készíttetnek. Becsos partfogását kérve tisztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8—12-ig, d. n. 2—7-ig. Vidékiek 24 órán belüli kielégítetnek. 1271

18879—1916. kh.

Hirdetmény.

Közhirre teszem, hogy a m. kir. Ministerium a gyanta, gyantaojai, kolofonium, terpentinojai, és egyéb gyantatermék vasuton, hajón, vagy gépkocsin történő szállításának igazolványhoz kötéséről, — továbbá az ily termékek készleteinek bejelentésére és átengedésére, valamint legmagasabb árak megállapítására vonatkozó 4584—1915. M. E. számú rendeletek hatályon kívül helyezéséről.

1. Nyers gyantát, fenyőszurkot, serfőzőszurkot, gyantaojaját, továbbá bármiféle fenyőből csurgatott, vagy fenyőről lekapart gyantát valamint ezeknek termékeit, ugymint kolofoniumot, üveggyantát, hegedűgyantát, bármiféle terpentint és terpentinojaját nem postai polgári forgalomban, közforgalmu vasuton, vagy pedig hajón, vagy gépkocsin a város vagy község területén kívüli eső helyre, ha a küldemény sulya 100 kg-nál nagyobb, csak a kereskedelemügyi miniszter által kiállított szállítási igazolvány mellett szabad szállítani.

A szállítási igazolvány kiállítását a Magyar Gyantatermelő és Baszerső Részvénytársaság (Budapest, V. Zoltán-utca 12.) utján kell kérni.

2. §. Az 1 §-ban felsorolt cikkek szállításához igazolvány nem szükséges, ha a címzett vagy feladó (szállító) polgári vagy katonai hatóság, állami intézmény vagy vállalatot.

A kereskedelemügyi miniszter a szállítási igazolvány szükségé alól egyéb indokolt esetben is felmentést adhat.

Közforgalomu vasuti és hajózási vállalatoknak az 1. §-ban említett cikket tartalmazó, 100 kg-ot meghaladó sulyu küldeményt a 2. §. esetén kívül fuvarozás vagy tárolás végett csak ugy szabad elfogadniok és átvenniök, ha a feladó a fuvarlevéllel együtt a szállítási igazolványt is beszovalgatja.

A szállítási igazolványt a fuvarlevélhez hozzá kell fűzni, és az árut felvevő állomás annak jeléül, hogy az igazolvány — szállításához használtatott és újból nem használható, köteles azt a feladási állomás keletbényegzőjével ledélyegezni.

4. §. Közforgalomu vasuti vagy hajózási állomás által fuvarozás vagy tárolás végett a jelen rendelet életbelépte előtt már átvett küldeményekhez szállítási igazolvány nem szükséges.

5. §. Aki a jelen rendelet 1. §-ában említett cikket a jelen rendelet ellenére közforgalomu vasuton vagy hajón szállítási igazolvány nélkül felad, hajón vagy gépkocsin ily igazolvány nélkül szállít, vagy szállítat, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, — kihágást követ el és két hónapig terjedhető elzárással, és kétezer koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A gyantáért, kolofoniumért és terpentinojaiért követelhető legmagasabb árak megállapításáról 4584—1915. M. E. szám alatt, továbbá a kolofonium (gyanta) és terpentinojai készleteinek bejelentéséről és átengedéséről 4585—1915. M. E. szám alatt kibocsátott rendeletek hatályon kívül helyezetnek.

Arad, 1916. augusztus hó 22.

Grén, főkapitány.

Értesítés!

Az „IBOLYA DORÉ”

készítményeink a mai naptól kezdve a következő árakban kerülnek forgalomba: Ibolya Doré-crém egy tégely K 1.50. Ibolya Doré-szappan 1 darab K 1.50, Ibolya Doré-tej 1 üveg 1.50, Ibolya Doré-hölgypor 1 doboz K 1.50.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatti bármely haját vagy bajuszt a legszebb állanók fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni.

Hajfestő

a „Melogen”. Ára 2.40 korona

Szőrvesztő-Depilitor. El kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt arc, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ára utasításnál 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpad** gyógyszer-tárolóban

ARAD, Andrássy-tér 22. sz.

Alapított 1886. éveben az Aradmegyei Községi Kórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűkkel 12 fillér.

Vastagabb betűkkel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vételnek fele.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés elvevését, amelynek tartalmánál fogva eredeti állapotában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

Helyi intelligens uriember

lenne urlaszonynak segítségére, fizet átvevőnél. Cím - kiadóban. 4006

Butorozott szobát,

esetleg teljes ellátást keresek magános fiatal hölgynél, aki velem tisztességes ismeretséget óhajtott volna. Diskretió becsejtésére. Ajánlatokat „Tisztelettel 234.” felcírára a kiadóhivatalba kérek. 4886

Ellátás.

Keresztény tanuló

teljes ellátásra eivállal Abraham János rendőrtisztviselő Szegeden, Szentgyörgy-utca 1. sz., állami főgimnáziummal szemben. 4807.

Oktatás.

Deutsche Dame

unterrichtet deutsch, französisch, Gesang, Klavier, Konversation. Offerte an die Administration unter „4759“ erbeten. 4760

Német akadémia végzett

festőművész alapos oktatást nyújt festés és rajzból. Fényképnagyítást is felkészít. Művészt jelölésére a kiadóhivatalba kérek. 4761

Alkalmazást nyer.

Irodai teendőkhöz

jártas leány azonnali belépésre kerestetik. Hubert, Szabadság-tér 8. 4843

Ich suche

für den 15.-20. Sept. ein besseres deutsches Mädchen, nicht unter 20 Jahren, die häusliche Arbeiten verrichtet u. auch bei 2 Kindern zu verwenden ist. Lohn 24 Kronen monatlich u. gute Behandlung. Adr. in der Exped. des Blattes. 4766

Két erdőmunkás

cégünkél, helyben alkalmazást nyer hordódonga készítésénél. Andrányi pezsgőgyár. 4832

Deutsches Fräulein

Kindergärtnerin, wird zu einem 5 Jährigen Mädchen sofort engagiert — Schönes Deutsch. Nähen, gute Zeugnisse erwünscht — Szerényi, Arad, Neuman-palota. 4839

Fogtechnikus

tanuló felvétetik, akik már mint aranyműves tanultak, előnyben részesülnek. Cím a kiadóban. 4777

Gép- és gépirrásban

teljesen jártas irrodát vagy irrodistánót keresek ügyvédi irodamba. Cím a kiadóhivatalban. 4814

Jobb megismerés

fűszerkereskedő segéd, német és román nyelvismerettel és egy fű tanulónak felvétetik Kertész Pálnál, Arad, Erzsébet u. 13. szám. 4809

Nyomdász-tanulóknak

felvétetik két fiú, kik a 14. évet betöltötték és legalább 6 osztályt végeztek. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Alkalmazást keres.

Fiatalléány

kisebb uriházhoz ajánkozik szerény fizetés mellett, hol öt éves kislánya is vele lehetne. Cím: Budai Mihályné, Győrök. 4792

Gép-és

azonnali állást keres urad'omban vagy más vállalatnál. Arad, Kosár-u. 8/b. 4831

Egésznapos fiatal nő

szoptatós dadának ajánkozik. Sándor Anna, Demeter-utca 16. sz. 4834

Házmeztárnő,

ki a főzést is vállalja, állást keres. Cím Akác-utca 2., ajtó 6. 4833

Ügyes varrónő

uriházakhoz ajánkozik, ki évekig önállóan dolgozott. Cím a kiadóban. 4830

Védéki urleány

irodai alkalmazást keres okt. l-ra. Cím a kiadóhivatalban. 4835

17 éves urleány,

ki három polgárt végzett, állást keres fizetésben. Beszél: magyarul, németül és horvátul. Cím a kiadóban. 4001

Hadmentes kereskedő

pénztárnoki, raktárnoki, vagy hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban 4819

Jó megismerés

szorgalmas mindenféle leány, urt házánál alkalmazást keres. Cím szivességből Közep-utca 20. 4822

Gyógyászat.

Hehs Vasas chinabera.

Suverén szer vérszegénység, sápkór, szédülés, a vérszegénységből eredő idegbajok, étvágytalanság, gyomorbántalmak, láz, általános gyengeség ellen. Páratlan vérképző és vérjavító biztos óvszer malárius fertőzések és minden infektívól eredő mag-betegedések ellen egy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2-68 kor. Hehs gyógyszerár, Földes gyógyszerár. 12

Kiadó lakás.

Lippán

4 szobás szép magánház, esetleg butorozva is bérbeadó. Bővebbet Bergnénál, Arad, Deák Ferenc-utca 30. sz. 4815

Modern

2 szobás udvari lakás, november 1-re kiadó. Deák Ferenc-u. 22. 4779

Kiadó november 1-ére

Petőfi-utca 10. számú (a színház, gimnázium, városkóza közelében) teljesen modern házban egy utcai 5 szobás II. emeleti lakás, felszerelve a legkényelmesebb melékkelhelyiségekkel. Bővebbet a háziállatgyáznál. 844

Három utcai

4 udvari szobából álló II. emeleti lakás, An rassy-tér 8. sz. alatt azonnali kiadás. Bővebbet a háziállatgyáznál.

Ingatlan.

Megvételre keresek

a belváros közelében egy magános, modern házat 3-4 szoba, melékkelhelyiséggel és kerttel, valamint istállóval, vagy megfelelő helyiél, ahol istállót építenek lehet. Cím a kiadóhivatalban. 4776

Üzletek.

Jóforgalmú kávéház

és kosztás bevonulás miatt eladó. Bővebbet a kiadóban. 4790

Andrássy-tér 8.

száma házaan egy kisebb üzlethelyiség azonnali kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.

Vétel és eladás.

Tízifa

2 éves száraz, jóminőségű bükkfaeső waggontételekben megelőbbi szállításra kapható: Grossmann Albertnél, Nagy-kikindán. 4829

Kész szedett tölgymakkok

veszek, valamint tölgymakkos területet is bérelek Ugyancsak némi több esőplő-géparmatura és szántására alkalmas magánjáró eladó. Goldis Kornél, Nadab. 4887

Jókarban levő motorbicikli

eladó. Cím a kiadóban. 4837

Egy

jókarban levő kerékpár eladó. Cím a kiadóhivatalban. 4838

Egy jókarban levő

teljes házhoz berendezés eladó. Szabadság-tér 8. 4840

„Eos”

éppőtisztító ismét kapható. Cipőtözsde, Andrássy-ut 22. Telefon 10-44. 8427

Veszek

a legmagasabb árban uraktól levett férfi ruhát, mindenféle egyenruhát valamint használt butort. Vidékre is megyek. Bleier Ignácz, Szt. Pál-u. 12. 229

Tábori dobozok,

levelező-lapok, levelek és papírúruk nagyban és kicsinyben jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papírkereskedésében és könyvnyomdájában Arad, Szabadság-tér 1. Telefon 308. 611

Új butorhitel!

Butorok a legjobb kivitelben kaphatók, hitelek egyéneknek köztér, és részletfizetésre szálltok Garai Károly bel. cég iutorüzletében Aradon, Asztalos Sándor-utca 5. sz. 391

Iskola-könyvek,

használtak és újak, az összes iskola számára kaphatók, Knieser J. és társánál, Arad, Dobó-u. 1/c, Ferenc-teri polgári iskola mellett. 1062

Baromlivadás ellen

biztos szer egyedül kapható Wajdits gyógyszerárban, Ferenc-teri közpörházal szemben. Üvege 1 kor. 80 fillér, nagy üveg 2 kor. 2722

Egy alig használt egyenruhám

2 1/2 lóerős motor eladó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Külföld.

300 hl. bor

elhelyezésére Mazyarádon megfelelő pincehordekkal, bérbe kerestetik. Cím Dr. Heitz Nándor ügyvéd Arad, Kazinczy-u. 2. 4791

A drága vanilliat

teljesen pótolja a pompás zamatu Vanilliat, egy zacskó ára 10 fillér. Cukraszoknak, vendéglősöknek nélkülözhetetlen. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Összes írógépek

felszerelési raktára és javító-műhelye Szabadság-utca 3. Telefon 11-41. Írógép-üzlet. 4701

Szűrmék,

ruhaneműk, szőnyegek megróására ajánlanak melykeveréket 40 és 60 filléres csomagokban. Legfinomabb resublimált Naftalin kilónként 1 kor. 30 fillér. Kovapor szóró dobozban 20, bádogdobozban 30 és 60, üvegekben 30 és 60 fillér. Patschuli levelet kilónként 3-50 K. Földes gyógyszerár, Deák Ferenc-utca. Hehs gyógyszerár, Batthyányi-utca. 12

Matteino-féle

patkány- és egérintás

új eljárás szerint.

Patkány- és egérintáshoz ajánlok patkány- és egérintósz-bacilust. A XX. század legmegbízhatóbb patkány- és egérintó-szere, csak patkányt és egéret öl meg, emberre vagy állatra nem veszélyes, tehát mindenütt elhelyezhető.

A patkány- és egérintósz bacillus ára:

1 kis adag 2-300 patkány kiirtására 6 K.

1 nagy adag 3-600 patkány kiirtására 12 K.

„Matteino” vegyszertár laboratórium

Arad, Boros Beni-tér 1. szám. Telefon 10-45. 2118

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy Irodában, Deák Ferenc-u. 8. Ugyanitt kapható az „Aradi Közlöny.”

Helyesít.

A legértelmesebb arcszépítő és finomító. Izzadó, fényes, zstros, atkás (mitesseres) arcot naponta ahányszor szükséges, gyapokra öntött folyadékkal megtöröljük. Az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetet finomságu harmattal volna bevonva. Az atkák pár nap alatt elmúlnak. Ára 1 korona. Dr. Földes és Hehs piperezappan és vegyszertár gyára Aradon. Tűz mellett ne használjuk. 12

ISKOLAKÖNYVEK

REÁL. GYMNASIUM, POLGÁRI ÉS KERESKEDELMELMI ISKOLÁKRA

FÉLÁRBAN

KAPHATÓK HASZNÁLT, DE JÓ ÁLLAPOTBAN. ELOJEGYZHETŐK IS.

DÉCSI GÉZA

KÖNYVKERESKEDŐNÉL ARAD, FORRAI-U.

Tűzifa eladás

waggontételekért.

Bővebb felvilágosítást ad:

Kera János és Társai

tűzifatelepe 4827

861, Állomás Bokszeg-B61.

Gepolajok,

Gépfaggyú,

Kocsikenőcs,

Kőolaj,

Szappan,

Cyerta,

Cyufa,

Szóda,

Keményítő,

Raffia

állandó nagy raktár.

Hubert József

Arad, Szabadság-tér.

Telefon 262. sz. 1023

Aranyat

Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becsereél; ugyszintén régiségeket vesz és elad

Losonczy Lajos

órák és ékszerész üzlete

ARAD, Szabadság-tér.

Telefon 964.